

บทความเกี่ยวกับการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม
การรักษาวินัย และจรรยาบรรณวิชาชีพให้แก่ข้าราชการครู
และบุคลากรทางการศึกษา

ตามโครงการ เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และการรักษาวินัย
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖

กลุ่มกฎหมายและคดี

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต ๒
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖
ครั้งที่ ๑๑ (ประจำเดือนสิงหาคม)

วิสัยทัศน์

“องค์กรคุณภาพ ในศตวรรษที่ ๒๑ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

อุทาหรณ์คดีปกครอง

“แม่ครุภัณฑ์เสื่อมสภาพ หากไม่ได้รับอนุญาต ก็นำออกไปไม่ได้”

โดย ลุงถูกต้อง

(บทความเผยแพร่ใน ACT NEWS)

๕ ส. “สะสาง สะดวก สะอาด สุขลักษณะ สร้างนิสัย” เป็นกิจกรรมที่หน่วยงานมักจะกำหนดให้เจ้าหน้าที่หรือพนักงานจัดหากันเป็นระยะ ๆ ทั้งนี้ เพื่อให้การทำงานมีความเป็นระบบ ๆ ระเบียบเรียบร้อย สะอาดตา ซึ่งแน่นอนว่า เมื่อมีกิจกรรม ๕ ส. ย่อมต้องมีการเคลียร์หรือจัดการกับ เอกสารและสิ่งของต่าง ๆ ที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ ซึ่งบางครั้งอาจเพราะพลังเฉลหรือจงใจนำเอาวัสดุครุภัณฑ์ ที่เสื่อมสภาพของทางราชการออกจากสำนักงานโดยไม่ได้รับอนุญาต ซึ่งอาจถูกลงโทษทางวินัยเช่นในคดีนี้

เหตุเดือดร้อนของผู้ฟ้องคดี

เรื่องมีอยู่ว่า ... ขณะที่ผู้ฟ้องคดีรับราชการในตำแหน่งเจ้าพนักงานธุรการ ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาให้ดำเนินการจัดทำ ๕ ส. ภายในสำนักงาน โดยผู้ฟ้องคดีมีหน้าที่ทำลายเอกสารหลักฐานที่ไม่ใช่ และเก็บรวบรวมครุภัณฑ์ที่เสื่อมสภาพเพื่อปลดระวางตามขั้นตอนของทางราชการ

ทว่า .. ในวันเสาร์ เป็นวันเกิดเหตุ ผู้ฟ้องคดีและหลานสาวก็ได้เข้าไปทำ ๕ ส. พร้อมกับข้าราชการและลูกจ้างคนอื่น ๆ โดยผู้ฟ้องคดีอาศัยจังหวะที่ไม่มีใครเห็น นำคอมพิวเตอร์ จำนวน ๒ เครื่อง จอคอมพิวเตอร์ จำนวน ๒ จอ และแป้นพิมพ์ จำนวน ๒ ชุด พร้อมทั้งเสื่อยืดโบล้อออกนอกสำนักงาน โดยมีได้รับอนุญาตจากผู้ใด เมื่อเรื่องแดงขึ้นเพราะมีการตรวจดูกล้องวงจรปิดย้อนหลัง ผู้ฟ้องคดียอมรับกับผู้บังคับบัญชาว่าตนได้นำทรัพย์สินของทางราชการหรือสิ่งของดังกล่าวออกไปจริง โดยอ้างว่าเพราะคอมพิวเตอร์มีข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการรักษามารดาที่ตนต้องการเก็บเอาไว้ แต่ไม่สามารถโอนถ่ายข้อมูลได้ด้วยตนเอง จากนั้นผู้ฟ้องคดีก็ได้นำทรัพย์สินดังกล่าวมาคืน

คืนแล้วแต่เรื่องยังไม่จบนะครับ... เพราะภายหลังจากหัวหน้าหน่วยงานได้รับรายงานการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง จึงได้มีคำสั่งลงโทษปลดผู้ฟ้องคดีออกจากราชการฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงตามมาตรา ๘๕ (๔) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑

ผู้ฟ้องคดีอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม ซึ่งต่อมาได้ยกอุทธรณ์ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองสูงสุด เพื่อขอให้เพิกถอนคำสั่งดังกล่าว

ความเป็นธรรม ... จากคำพิพากษาศาลปกครอง

ข้อกฎหมายที่สำคัญ : พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๘๒ บัญญัติว่า ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องกระทำการอันเป็นข้อปฏิบัติดังต่อไปนี้... (๑๐) ต้องรักษาชื่อเสียงของตน และรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสีย

มาตรา ๘๕ บัญญัติว่า การกระทำความผิดวินัยในลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง... (๔) กระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง

มาตรา ๙๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ภายใต้บังคับวรรคสอง ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใด กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงให้ลงโทษปลดออกหรือไล่ออกตามความร้ายแรงแห่งกรณี ถ้ามีเหตุอันควร ลดหย่อนจะนำมา ประกอบการพิจารณาโทษก็ได้ แต่ห้ามมิให้ลดโทษต่ำกว่าปลดออก

ประเด็นสำคัญที่ต้องพิจารณา คือ การที่หัวหน้าหน่วยงานมีคำสั่งปลดผู้ฟ้องคดีออกจาก ราชการ และคำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรมที่ยกอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดี เป็นคำสั่งที่ชอบ ด้วยกฎหมายหรือไม่ ?

ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาว่า เมื่อผู้ฟ้องคดีได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาให้จัดทำ ๕ ส. จึงมีหน้าที่เพียงรวบรวมคอมพิวเตอร์พร้อมทั้งอุปกรณ์ที่ไม่ได้ใช้แล้ว เก็บไว้เพื่อรอคำสั่งพัสดุดัดเป็น ครุภัณฑ์เสื่อมสภาพต่อไป รวมถึงดูแลจัดเก็บหรือทำลายเอกสารโดยการคัดแยกกระดาษเสียเพื่อนำไปทำลาย และจัดเก็บอุปกรณ์สำนักงานให้เป็นระเบียบเรียบร้อยเท่านั้น

การที่ผู้ฟ้องคดีนำคอมพิวเตอร์พร้อมอุปกรณ์ต่าง ๆ จำนวน ๒ เครื่อง ออกไปจากอาคาร สำนักงานในวันหยุดราชการโดยมิได้รับอนุญาตจากผู้บังคับบัญชา ซึ่งแม้จะเป็นคอมพิวเตอร์เก่าที่ปลดระวาง และมีได้ใช้ประโยชน์แล้วก็ตาม พฤติกรรมดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า **ผู้ฟ้องคดีมีเจตนาที่จะนำทรัพย์สินของ ทางการออกไปโดยไม่มีเหตุอันควร** และไม่อาจอ้างว่าเป็นการกระทำโดยถือวิสาสะและเป็นความคิด ชั่ววูบ เพื่อนำไปถ่ายโอนข้อมูลส่วนตัวและข้อมูลจากการทำงานออกจากเครื่องคอมพิวเตอร์ดังกล่าวได้

เมื่อผู้ฟ้องคดีรับราชการมาเป็นเวลา ๒๗ ปี ย่อมต้องทราบหลักเกณฑ์และระเบียบปฏิบัติ ภายในหน่วยงานเป็นอย่างดี หากต้องการเพียงถ่ายโอนข้อมูล ก็ควรต้องติดต่อกับฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ ของหน่วยงานในวันทำการปกติ เพื่อให้เจ้าหน้าที่เข้ามาดำเนินการถ่ายโอนข้อมูลให้ จึงไม่มีเหตุผลและความ จำเป็นใด ที่ผู้ฟ้องคดีจะต้องนำคอมพิวเตอร์ออกไปในวันหยุดราชการ นอกจากจะไม่ต้องการให้ผู้ใดรู้เห็น พฤติกรรมดังกล่าวของตนเท่านั้น

ในส่วนที่อ้างว่า เมื่อผู้บังคับบัญชา กลับจากปฏิบัติราชการต่างประเทศแล้ว ผู้ฟ้องคดีก็ได้ รายงานเรื่องดังกล่าวด้วยตนเองและนำคอมพิวเตอร์มาคืนเรียบร้อยแล้วนั้น **ศาลเห็นว่า** ผู้ฟ้องคดีได้ชี้แจง ข้อกล่าวหาต่อคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง โดยระบุว่า ผู้ฟ้องคดีทราบว่ามี การเปิดดูภาพจาก กล้องวงจรปิดในการมาทำ ๕ ส. ของผู้ฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีจึงได้ไปแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาทราบเรื่องดังกล่าว ด้วยตนเอง อันแสดงให้เห็นว่า การที่ผู้ฟ้องคดีเข้าไปสืบสารภาพต่อผู้บังคับบัญชานั้น เป็นเพราะผู้ฟ้องคดี ทราบแล้ว ว่ามีการเปิดดูภาพจากกล้องวงจรปิด จึงต้องไปแจ้งความจริงให้ผู้บังคับบัญชาทราบ พร้อมทั้งนำ คอมพิวเตอร์ มาส่งคืน การกระทำดังกล่าวจึงมิได้เกิดจากความสำนึกผิดโดยแท้จริง และแม้ผู้ฟ้องคดีจะนำ คอมพิวเตอร์มาคืนครบถ้วน ก็มีอาจลบล้างความผิดได้

กรณีจึงเป็นการไม่รักษาชื่อเสียงของตน และไม่รักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ ราชการ อันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง อันเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามมาตรา ๘๒ (๑๐) ประกอบกับ มาตรา ๘๕ (๔) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฯ คำสั่งลงโทษปลดผู้ฟ้อง คดีออกจากราชการ จึงเป็นการใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษสถานเบาที่สุดตามที่กฎหมายให้อำนาจและเป็น คำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว คำวินิจฉัยยกอุทธรณ์ของคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม จึงเป็นคำสั่งที่ ชอบด้วยกฎหมาย เช่นกัน **พิพากษายกฟ้อง** (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ พบ. ๕๐/๒๕๖๕)

หลักกฎหมายและบรรทัดฐานของคดี

คดีนี้ นับว่าเป็นอุทธรณ์สำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งเป็นผู้เกี่ยวข้องและใช้ทรัพย์สินของทางราชการในการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ รวมถึงผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการจัดทำ ๕ ส. ของหน่วยงานที่มีหน้าที่จัดระเบียบวัสดุครุภัณฑ์ต่าง ๆ ของทางราชการ ซึ่งอาจล่อตาล่อใจทำให้ปลั้งผลอกระทำความผิด ครอบครองหรือนำทรัพย์สินของทางราชการออกไปโดยไม่ได้รับอนุญาต ซึ่งหากจงใจดังเช่นกรณีของผู้ฟ้องคดีในคดีนี้ ที่แม้จะเป็นครุภัณฑ์เสื่อมสภาพ ก็อาจถูกปลดออกจากราชการ ฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงได้ ซึ่งเป็นเรื่องน่าเสียดาย เพราะบางรายทำงานรับราชการมานาน กลับต้องมาหมดอนาคตเพียงเพราะทรัพย์สินที่มีราคาไม่มากมาย การมีสติและยับยั้งชั่งใจ ไม่กระทำในสิ่งที่ผิดระเบียบและกฎหมาย จึงถือเป็นเรื่องสำคัญครับ

(ปรึกษาคดีปกครองได้ที่สายด่วนศาลปกครอง ๑๓๕๕)

ที่มา ศาลปกครอง

https://www.admincourt.go.th/admincourt/upload/webcms/Academic/Academic_๑๐๐๗๒๓_๐๙๐๙๐๑.pdf

ความรู้เกี่ยวกับวินัย และการรักษาวินัย

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗

มาตรา ๙๑ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องไม่คัดลอกหรือลอกเลียนผลงานทางวิชาการของผู้อื่นโดยมิชอบ หรือนำเอาผลงานทางวิชาการของผู้อื่น หรือจ้าง วาน ใช้ผู้อื่นทำผลงานทางวิชาการเพื่อไปใช้ในการเสนอขอปรับปรุงการกำหนดตำแหน่ง การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนวิทยฐานะ หรือการให้ได้รับเงินเดือนในระดับที่สูงขึ้น การฝ่าฝืนหลักการดังกล่าวนี้ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ร่วมดำเนินการคัดลอกหรือ ลอกเลียนผลงานของผู้อื่นโดยมิชอบ หรือรับจัดทำผลงานทางวิชาการไม่ว่าจะมีค่าตอบแทนหรือไม่ เพื่อให้ผู้อื่นนำผลงานนั้นไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

มาตรานี้ ประสงค์ที่จะไม่ให้มีการคัดลอกหรือลอกเลียนหรือนำผลงานทางวิชาการของผู้อื่นไปใช้หรือจ้าง วาน ใช้ให้ผู้อื่นทำผลงานทางวิชาการ ซึ่งการกระทำดังกล่าวเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงทั้งผู้กระทำและร่วมดำเนินการ ไม่ว่าจะได้รับค่าตอบแทนหรือไม่

มาตรา ๙๑ วรรคหนึ่ง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง พิจารณาองค์ประกอบความผิดได้ดังนี้

๑. การกระทำอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

๑.๑ คัดลอกหรือลอกเลียนผลงานทางวิชาการของผู้อื่นโดยมิชอบ อันมีเจตนาให้บุคคลอื่นเข้าใจว่าผลงานนั้นตนกระทำขึ้นด้วยตนเอง ดังมีลักษณะพฤติกรรม ดังต่อไปนี้

- เป็นการคัดลอกหรือลอกเลียนเพื่อนำมาใช้ในส่วนที่เป็นสาระสำคัญของผลงานตนเอง
- เป็นการคัดลอกหรือลอกเลียนโดยมีสัดส่วนเกินกว่าร้อยละ ๕๐ ของผลงานตนเอง
- เป็นการคัดลอกหรือลอกเลียนโดยมิได้มีการอ้างอิงตามวิธีการหรือแบบแผน

ซึ่งยอมรับกันทั่วไป

๑.๒ นำผลงานทางวิชาการของผู้อื่นมาอ้างเป็นของตนเอง หรือนำไปใช้ในนามของตนเอง

๑.๓ จ้างหรือวาน หรือใช้ผู้อื่นจัดทำผลงานทางวิชาการ

๒. เป็นการกระทำโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อนำผลงานมาเสนอขอมีหรือเลื่อนวิทยฐานะ การเลื่อนตำแหน่ง หรือการได้รับเงินเดือนสูงขึ้น

คัดลอก หมายถึง ถ่ายทอด หรือดำเนินการลอก หรือนำเอาผลงานที่เป็นลายลักษณ์อักษรเป็นคำต่อคำ หรือโดยถ่ายสำเนาด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ นำเอาผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง

ลอกเลียน หมายถึง การนำข้อความ คำพูด ข้อเขียน ผลการคิดค้นที่มีอยู่แล้วมาทำขึ้นใหม่

จ้าง หมายถึง การตกลงให้บุคคลอีกคนหนึ่งรับทำของ หรือกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งให้ โดยมีค่าตอบแทน

วาน หมายถึง ขอให้ช่วยทำ

ใช้ หมายถึง มอบหมาย หรือออกคำสั่งให้กระทำการ

มาตรา ๙๑ วรรคสอง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง พิจารณาองค์ประกอบความผิดได้ดังนี้

๑. ร่วมกระทำการคัดลอกหรือลอกเลียนผลงานทางวิชาการของผู้อื่นโดยมิชอบ
๒. รับจัดทำผลงานทางวิชาการเพื่อผู้อื่น ไม่ว่าจะมียกค่าตอบแทนหรือไม่
๓. เพื่อให้ผู้อื่นนำผลงานที่ลอกเลียนหรือคัดลอก หรือรับจัดทำนั้นไปใช้ตามความมุ่งหมายที่กำหนดตามวรรคหนึ่ง

กรณีตัวอย่าง

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษารับจ้างทำผลงานทางวิชาการ และผู้แอบอ้างว่าผู้บังคับบัญชาระดับสูงอนุญาตให้ติดต่อกับคณะกรรมการอ่านผลงานทางวิชาการเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ช่วยเหลือในการอ่านผลงานทางวิชาการให้ผ่านการประเมิน เพื่อขอมิหรือเลื่อนวิทยฐานะ โดยมีค่าใช้จ่ายพฤติการณ์ดังกล่าว เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามมาตรา ๙๑ วรรคสอง และมาตรา ๙๔ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ กรณีรับทำผลงานทางวิชาการ ไม่ว่าจะมียกค่าตอบแทนหรือไม่เพื่อให้ผู้อื่นนำผลงานนั้นไปใช้ประโยชน์ในการเลื่อนวิทยฐานะ และกรณีกระทำการอื่นใด อันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง โทษไล่ออกจากราชการ

ที่มา : หนังสือข้อกำหนดวินัย และการดำเนินการทางวินัย การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จัดทำโดย สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

หลักธรรมนำชีวิต

๑๐ หลักธรรมของพระพุทธเจ้า ที่ชาวพุทธสมควรศึกษา

โดย พศิน อินทรวงค์

๑. อธิปไตย

ศึกษาเพื่อบ่มเพาะคุณธรรมแห่งความสำเร็จ ไม่สับสนระหว่างฉันทะกับตัณหา คือความรักที่จะลงมือทำและความอยากมี อยากได้ อยากเป็น ผู้เข้าใจอธิปไตยที่จะประเมินตนเองได้ว่า สิ่งที่กำลังทำอยู่จะพบกับความสำเร็จหรือไม่ เป็นหลักธรรมที่หาคุณค่าได้ทั่วไป

๒. ศีลห้า

ศีลห้านี้เป็นหลักธรรมที่เราได้ยินกันบ่อยที่สุด แต่ความจริงแล้ว เป็นเรื่องละเอียดอ่อน มีแง่มุมที่น่าสนใจมากมาย โดยเฉพาะศีลในข้ออาวาจา งดเว้นการพูดเท็จ ซึ่งในสังคมปัจจุบันทำผิดกันมาก จนกลายเป็นเรื่องธรรมดา ในพระสูตรหนึ่งพระพุทธเจ้าเคยตรัสว่า ผู้ใดก็ตามที่โกหกจนเป็นนิสัย หรือบิดเบือนความจริงจนเป็นนิสัย ทำสิ่งเหล่านี้ได้โดยไม่กระพริบตา บุคคลผู้นั้นย่อมมีอันตรายเพราะมีโอกาสสูงที่จะต้องตกอบายภูมิ ดังนั้น ศีลห้าจึงเป็นคุณธรรมอันยิ่งใหญ่ ที่จะทำให้ชีวิตของตน และสังคมสงบได้ คุณธรรมนี้สามารถศึกษาค้นคว้าได้ทั่วไป

๓. อริยสัจสี่

อริยสัจสี่นี้เป็นหัวใจของพระพุทธศาสนา เป็นความจริงของชีวิต เป็นสิ่งที่พระพุทธเจ้าค้นพบและทำให้พระองค์หลุดพ้น ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค คืออะไร ชาวพุทธทั้งหลาย ไม่ควรสงสัย คลุมเครือ หรือไม่แน่ใจ แต่ควรจะมีใจ เข้าใจ แดกฉาน สามารถตอบคำถามและแนะนำได้ หากมีผู้สงสัย แม้ไม่รู้จักสิ่งนี้ คุณกำลังไม่รู้จักพระพุทธเจ้าของตนเอง หลักธรรมข้อนี้ สามารถศึกษาค้นคว้าได้ทั่วไป

๔. ชัน्ह้า

หลักธรรมที่ว่าด้วยเรื่องชัน्ह้านี้ อาจดูไกลตัวสำหรับคนทั่วไป แต่ที่จริงแล้ว ชัน्ह้าคือสิ่งที่ทุกคนต้องศึกษาเล่าเรียน เพราะชัน्ह้านี้เอง ที่เป็นต้นเหตุที่ทำให้เรารู้สึกว่ามีตัวกูของกู พระพุทธเจ้าเคยตรัสว่า มนุษย์ทั้งหลายไม่เคยตื่นขึ้นเลย มนุษย์ล้วนใช้ชีวิตอยู่ในการหลับไหล ก็เพราะไม่รู้เรื่องชัน्ह้า トラบที่ยังไม่เคยศึกษาเรื่องชัน्ह้า อย่าพูดเด็ดขาดว่าท่านรู้จักชีวิตของท่านดีแล้ว

๕. ระบบกรรม

กรรมนิยาม เป็นหนึ่งในกฎธรรมชาติห้าอย่าง ที่พระพุทธเจ้าทรงเลือกมาสั่งสอนชาวโลก ระบบกรรมเป็นระบบที่ยุติธรรมเสมอ ไร้ช่องโหว่ ถ้าเราศึกษาจนเข้าใจ เราจะสามารถตอบคำถามของชีวิตได้อีกหลายอย่าง ระบบกรรมนี้ ไม่ได้ระบุไว้เพียง ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว หากแต่ยังมีรายละเอียดที่ซับซ้อนมากมาย ซึ่งถ้าไม่ศึกษา ก็ไม่มีวันเข้าใจได้จากการคิด วิเคราะห์ด้วยตนเอง เพราะต้องใช้ปัญญาระดับพระพุทธเจ้าเท่านั้น จึงสามารถแยกย่อย ตีแผ่ ออกมาได้ แนะนำให้ศึกษาโครงสร้างของกรรม เพราะจะสามารถวิเคราะห์ได้ด้วยตนเอง ไม่ต้องไปถามใครต่อใครอีกว่า ทำไมเราเกิดมาเป็นแบบนี้ ทำไมต้องพบกับคนนี้ ทำไมมีแต่เรื่องแบบนี้ และจะแก้ไขชีวิตได้อย่างไรให้ดีขึ้น กรรมคืออะไร อาสันนกรรมคืออะไร อาจินนกรรมคืออะไร กตัตตกรรมคืออะไร เหล่านี้คือสิ่งที่ชาวพุทธควรสนใจศึกษาเล่าเรียน

๖. ภาณุมิและการเวียนว่ายตายเกิด

ในเรื่องภาณุมินี้ แม้คนส่วนใหญ่จะพิสูจน์ให้เห็นด้วยตาไม่ได้ แต่หากไม่ศึกษาค้นคว้าไว้เลย ก็จะเป็นเหตุให้มองโลกผิดไปจากความเป็นจริงอยู่มาก เพราะความรู้ภาณุมินี้ จะทำให้เราเข้าใจว่า เราเองไม่ได้วิเศษวิโสมา

“รู้เขา รู้เรา รู้เท่า รู้ทัน รู้กัน รู้แก้” โครงการ เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และการรักษาวินัย

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖

จากไหน ไม่ใช่คนยิ่งใหญ่ที่สุด ไม่ใช่คนที่เก่งกาจที่สุด ตรงกันข้าม เรานี้แหละที่เคยเกิดเป็นสัตว์นรก เป็นเปรต เป็นอสุรกาย เป็นสัตว์เดรัจฉานมาแล้วนับไม่ถ้วน เป็นเทวดาก็เป็นมาแล้ว สูงที่สุดที่เคยเป็นมาแล้ว ต่ำที่สุดที่เคยเป็นมาแล้ว ทุกคนเป็นเพียงสัตว์โลกที่เวียนว่ายตายเกิด ไม่มีใครดีไปกว่าใคร ความเข้าใจเรื่องภพภูมินี้ จะทำให้เราสำนึกตนเองว่า เราไม่สมควรประมาทต่อชีวิต อีกทั้งกรรมของผู้อื่นดุกก็ลายฉยมิตร หรือคนในครอบครัว ไม่แบ่งเขาแบ่งเรา ไม่แบ่งชนชั้นวรรณะ กระทำตนต่อผู้อื่นด้วยความบริสุทธิ์ทั้งกาย วาจาใจ ความรู้เรื่องภพภูมินี้ สามารถศึกษาได้จากหนังสือเล่มต่างๆ (ร้านบริเวณท่าพระจันทร์จะมีหนังสือเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาขายอยู่เป็นจำนวนมาก ลองไปหาซื้อมาอ่านได้ตามอัธยาศัย)

๗. จิตสุดท้าย

หลักธรรมในข้อนี้ ถ้าพูดกันตามตรงอาจเป็นหัวข้อแรกๆ ที่เราควรทำความเข้าใจ เพราะความตายนั้นเป็นสิ่งที่ใกล้ตัวมากกว่าที่คิด วันพรุ่งนี้กับชาติหน้า เราไม่สามารถรู้เลยว่าอะไรจะมาก่อนมาหลัง ในการเวียนว่ายตายเกิดนั้น มีคำว่า "จิตดวงเดียวท่องเที่ยวไป" คุณคนเดียวเท่านั้นที่เกิด คุณคนเดียวเท่านั้นที่ตาย คุณคนเดียวเท่านั้นที่สามารถช่วยเหลือตนเองในนาทีสุดท้ายของชีวิต ความรู้เรื่องจิตสุดท้ายนี้จะทำให้เราเข้าใจว่า เราควรวางจิตก่อนตายอย่างไรเพื่อไม่ต้องเสวยภูมิอยู่ในนรก นรกไม่ได้มีสำหรับคนชั่วเท่านั้น แต่ยังมีไว้สำหรับคนดีที่มีความประมาทด้วย เมื่อศึกษาความรู้เรื่องจิตสุดท้ายแล้ว ขอให้ลองสังเกตอารมณ์ระหว่างวันของตนเองให้ดี การสังเกตอารมณ์ของตนเองเป็นเหมือนการทำนาย ประเมินผลแบบคร่าวๆ ว่าเมื่อสิ้นภพชาตินี้แล้วเราจะไปเกิดเป็นอะไรต่อ สิ่งนี้ไม่ต้องไปถามใคร ไม่ต้องไปพึ่งหมอดูที่ไหน รู้ได้เป็นปัจจัยตั้งเฉพาะตน ทำอย่างไร ได้อย่างนั้น ฝึกจิตมาอย่างไร เตรียมรับผลแห่งการกระทำไว้ได้เลย

๘. สติปัฏฐาน ๔

คงเป็นเรื่องตลกไม่น้อย ถ้าเราบอกว่า เราเป็นชาวพุทธแต่เราไม่รู้จักความหมายของคำๆ นี้เลย สติปัฏฐาน ๔ คือหัวใจแห่งการปฏิบัติที่ทำให้มนุษย์ผู้หนึ่งสามารถเอาชนะความทุกข์ได้ ทุกวันนี้เราเล่าเรียนเรื่องความทุกข์กันมากมาย จากคนที่ยังมีความทุกข์อยู่ ศึกษาจากผู้อื่นแล้วยังไม่หายทุกข์ ก็มาศึกษาจากพระพุทธเจ้าของเราบ้าง สติปัฏฐาน ๔ คืออะไร กาย เวทนา จิต ธรรม คืออะไร ทำไมสติปัฏฐาน ๔ จึงทำให้มนุษย์ธรรมดาๆ ดับทุกข์ได้อย่างถาวร แล้วเราจะเริ่มต้นปฏิบัติในคุณธรรมข้อนี้ได้อย่างไร ต้องบอกว่า สติปัฏฐาน ๔ นี้คือมรดกของพระพุทธเจ้า โดยแท้จริง เป็นสิ่งที่ทำให้ศาสนาพุทธมีความแตกต่างจากศาสนาอื่น หลักธรรมในข้อนี้ ควรหาเวลาปลีกตัวเพื่อศึกษาเบื้องต้นอาจหาตำรามาอ่าน ขึ้นต่อไป อาจลองไปศึกษาจากสำนักวิปัสสนาต่างๆ และสุดท้ายควรนำหลักปฏิบัตินี้มากำหนดลงในชีวิตประจำวันด้วย ถ้าทำได้อย่างนี้ เราก็จะเป็นผู้หนึ่งที่ได้ชื่อว่า ไม่เสียชาติที่เกิดมาเป็นมนุษย์

๙. อานาปานสติ

อานาปานสตินี้ เป็นเอก เป็นทางที่พระพุทธเจ้าทรงสรรเสริญยิ่ง ชาวพุทธทุกคนควรสนใจศึกษา เพราะปฏิบัติง่าย เราจะได้ไม่ต้องมานั่งพร่ำบ่นว่าไม่มีเวลาปฏิบัติ หายใจที่ไหน ก็ปฏิบัติที่นั่น หยุดหายใจเมื่อไหร่ ก็คือวันที่เสร็จสิ้น การปฏิบัติ อานาปานสตินี้ ผู้ภาวนาบ่อยๆ ความโลภ โกรธ หลง จะน้อยลง พุดง่าย ๆ ว่าจะเป็นคนดีขึ้น จากเป็นคนดีธรรมดาๆ ก็เป็นคนดีที่มีปัญญา เรียกว่ากัลยาณชน จากเป็นกัลยาณชน ก็กลายเป็นอริยบุคคล เป็นพระโสดาบัน พระสกิทาคามี พระอนาคามี และพระอรหันต์ จริงๆ ตอนนี้เป็นเพียงปุถุชนคนธรรมดา แต่มนุษย์เรานั้นเป็นสัตว์โลกที่สามารถพัฒนาจิตใจได้ อย่ายอมจำนนกับคำว่าปุถุชนเพียงเพราะว่ามันง่าย แต่จงฝึกจิตฝึกตน ให้มีคุณธรรมที่สูงส่งยิ่งขึ้นไป ทำได้อย่างนี้ จึงเป็นการลดทอนภพชาติ ไม่ต้องทุกข์ทรมานตลอดกาลยาวนาน คุณธรรมเรื่อง อานาปานสตินี้ ศึกษาได้จากหนังสือหลายเล่ม ของท่านพุทธทาสก็มี หรือจะหาอ่านโดยตรงจาก

พระไตรปิฎก หรือ ครูบาอาจารย์ต่างๆ ก็สุดแล้วแต่ สำคัญที่สุดคือเมื่อศึกษาเล่าเรียนจากตำรา และสำนักแล้ว ก็ต้องนำมาปฏิบัติลงในชีวิตประจำวันด้วย

๑๐. มรรคมืองค์แปด

มรรคมืองค์แปดนี้ เป็นทางสายเอก แปลภาษาชาวบ้านว่า เป็นคู่มือการใช้ชีวิตของผู้ที่ต้องการความเจริญ ใครที่ต้องการความเจริญก็สมควรศึกษา มรรคแปดนี้ มีอยู่ในศาสนาพุทธเท่านั้น ไม่มีอยู่ในศาสนาอื่น ปฏิบัติได้น้อย ชีวิตก็เจริญได้น้อย ปฏิบัติได้มาก ชีวิตก็เจริญได้มาก ปฏิบัติไม่ได้เลย ชีวิตก็ย่อมพบกับความหายนะอย่างไม่ต้องสงสัย คุณธรรมมรรคแปดนี้ เป็นการบริหารจัดการชีวิตแบบองค์รวมทั้งชาติดินี้และชาติหน้า และเป็นไปเพื่อพระนิพพานโดยที่สุด เป็นการมองการใช้ชีวิตด้วยวิสัยทัศน์ของคนระดับพระพุทธเจ้า ดังนั้น เราควรจดจำ ท่องบ่นจนคล่องปาก และจัดสรรชีวิตของตนให้มีความสอดคล้องกับหลักมรรคแปด อาชีพแบบไหนดี ความคิดแบบไหนควรคิด อะไรคือความเชื่อ อะไรคือความจริง เราควรพูดแบบไหน คบใคร สมาธิคืออะไร สติคืออะไร สามารถเรียนรู้ได้จากหลักธรรมนี้ทั้งหมด ขึ้นชื่อว่าชาวพุทธ ไม่รู้หลักธรรมข้อนี้ถือเป็นเรื่องน่าอายเป็นที่สุด

หลักธรรมทั้ง ๑๐ หมวดนี้ เป็นหลักธรรมพื้นฐานที่ชาวพุทธสมควรศึกษา เพราะเป็นหลักธรรมขั้นพื้นฐาน ๆ ที่จะทำให้เราสามารถต่อยอดไปศึกษาในสิ่งที่ละเอียดยิ่งขึ้นไป ชีวิตคือการปฏิบัติธรรมจนถึงที่สุด ผ่านการงาน ครอบครั้ว และการทำหน้าที่ ถ้าเราใช้ชีวิตได้อย่างนี้ เราจะกลายเป็นคนทิ้งดวงมโนในสายตาของมนุษย์ สัตว์เทวดา รวมถึงดวงมโนในสายตาของพระพุทธเจ้าด้วย

ที่มา : <https://www.truelookpanya.com/dhamma/content/๘๒๗๗๙>

ความรู้ คู่คุณธรรม

การเรียนรู้และความรู้คู่คุณธรรม

การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเนื่องมาจากประสบการณ์เดิม ทำให้คนเผชิญกับสถานการณ์เดิมต่างไปจากเดิม เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทั้งภายนอกและภายในลักษณะการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอาจเป็นได้ ๔ ลักษณะ ได้แก่ การทำพฤติกรรมใหม่ การเลิกทำ การเพิ่มพฤติกรรมที่เคยทำ และการลดพฤติกรรมที่เคยทำ พฤติกรรมใดที่ไม่เปลี่ยนแปลงจึงไม่เรียกว่าเกิดการเรียนรู้ผลของการเรียนรู้จะก่อให้เกิดความรู้ (knowledge) ทักษะ (Skill) และเจตคติ (Attitude)

ตัวอย่าง เช่น ด.ญ.ก๊ก เห็นกาต้มน้ำร้อน ๆ ด้วยความไม่รู้จึงเอื้อมมือไปจับทำให้มือร้อนและเจ็บปวดจึงร้องไห้ ต่อมาด.ญ.ก๊กเห็นกาต้มน้ำร้อนๆ เหมือนเดิม จึงนึกถึงประสบการณ์เดิมที่เคยจับแล้วร้อน ด.ญ.ก๊ก จึงไม่จับ เรียกว่า ด.ญ.ก๊กเกิดการเรียนรู้ เพราะเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากจับกาต้มน้ำร้อน ๆ เป็นไม่จับ เนื่องมาจากประสบการณ์เดิม การเรียนรู้มีประเด็นที่ควรพิจารณา ๔ ประการ คือ

๑. การเรียนรู้อาจเป็นพฤติกรรมภายนอกซึ่งแสดงออกให้เห็นอย่างชัดเจน หรือเป็นศักยภาพซึ่งเป็นพฤติกรรมภายในก็ได้

๒. การเรียนรู้เป็นได้ทั้งทางบวกและทางลบ

๓. การเรียนรู้เป็นพฤติกรรมที่ถาวรหรือค่อนข้างถาวรไม่ใช่เกิดขึ้นชั่วคราว

๔. การเรียนรู้ที่เกิดจากประสบการณ์เท่านั้น ไม่ใช่เกิดจากสาเหตุอื่น ๆ เช่น การเจริญเติบโต วุฒิภาวะ ฤทธิ์ยา ความเจ็บป่วยเมื่อยล้า ฯลฯ

ความรู้คู่คุณธรรม หมายถึง ความรู้ในด้านทฤษฎีเรียนแล้วจดจำวิชาการต่าง ๆ ได้ เป็นสัญญา คือ ความจำ และเป็นปัญญาความรู้ระดับ “สุดมยปัญญา” ซึ่งเป็นปัญญาที่เกิดจากการเรียนรู้ เช่น เรียนภาษาไทยก็รู้ภาษาไทย, เรียนแพทย์ก็มีความรู้ในด้านการแพทย์, เรียนธรรมะบาลีก็จำหัวข้อธรรมะได้ แปลภาษาบาลีได้ เป็นต้น การเรียนอย่างเดียวแต่ถ้าขาดคุณธรรมอาจจะใช้ความรู้ในทางที่ผิดได้ จะเป็นประเภท “ความรู้ท่วมหัวเอาตัวไม่รอด” จึงต้องฝึกอบรมจิตให้มีคุณธรรม

นักปราชญ์กล่าวว่าผู้รู้ธรรมะหรือวิชาการต่าง ๆ ชอบเอาชนะคนอื่น ส่วนผู้ที่มีธรรมะหรือมีคุณธรรมชอบเอาชนะตนเอง คือ ชนะกิเลสความชั่วในใจตนเอง หากชนะกิเลสในใจของตนเองได้ คนนั้นจะไม่ทำชั่ว ไม่พูดชั่ว ไม่คิดชั่ว จะทำแต่ความดี คุณธรรม หมายถึง ธรรมะฝ่ายดี เพราะคำว่าธรรมะ มี ๒ ประเภท คือ

๑) กุศลธรรม เป็นธรรมะฝ่ายดี เป็นคุณธรรมเป็นสิ่งที่ควรเจริญอบรมให้เกิดให้มีขึ้นในจิตใจ เป็นภาวะดีที่ควรเจริญ เช่น

- สัทธา ความเชื่อมั่นว่าบุญมีจริง บาปมีจริง ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เชื่อว่าคุณบิดามารดามีจริง คุณครูอาจารย์มีจริง เชื่อมั่นในคุณพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์
- วิริยะ ความเพียรพยายาม ในการละชั่ว ทำดี
- สติ ความระลึกถึงเท่าทันอารมณ์
- สมาธิ ความตั้งมั่นแห่งจิต
- ปัญญา ความรอบรู้

ธรรมะดังกล่าวนี้ เป็นคุณธรรม หรือเมตตา ความรัก ความปรารถนาดี กรุณา สงสารตน และผู้อื่น มุทิตา พลอยยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี อุเบกขา วางเฉยในอารมณ์ที่ควรวางเฉย

๒.) อกุศลธรรม เป็นธรรมะฝ่ายชั่ว ได้แก่ กิเลสในใจคน เช่น โลภะ ความโลภ โทสะ ความโกรธ โมหะ ความหลง ความอิจฉาริษยา ความเกียจคร้าน เป็นต้น เป็นธรรมะฝ่ายชั่ว ควรละเว้น ควรจัดให้เบาบางไปให้หมดไปด้วยการปฏิบัติธรรม อกุศลธรรมนั้นถูกจัดเป็นปหัตตัพพธรรม คือ ธรรมที่ควรละ

ที่มา :

<https://tuemaster.com/blog/%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%80%E0%B8%A3%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B8%88%E0%B8%A3%E0%B8%B4%E0%B8%81%E0%B8%A5%E0%B8%B0%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B8%A3%E0%B8%B4%E0%B8%88%E0%B8%84/>

แบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณของวิชาชีพครู

ตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยแบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้กำหนดแบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณของวิชาชีพครู ไว้ดังนี้

หมวด ๒

แบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณของวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา

ส่วนที่ ๕

จรรยาบรรณต่อสังคม

ข้อ ๑๔ ผู้บริหารสถานศึกษาพึงประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์และพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยเห็นมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยพึงประพฤติ และละเว้นการประพฤติตามแบบแผนพฤติกรรม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(ก) พฤติกรรมที่พึงประสงค์

- (๑) ยึดมั่น สนับสนุน และส่งเสริม การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- (๒) ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือในทางวิชาการหรือวิชาชีพแก่ชุมชน
- (๓) ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมเพื่อให้ศิษย์และผู้รับบริการเกิดการเรียนรู้และสามารถดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
- (๔) เป็นผู้นำในการวางแผนและเป็นการเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พัฒนาเศรษฐกิจ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และศิลปวัฒนธรรม

(ข) พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

- (๑) ไม่ให้ความร่วมมือ หรือสนับสนุนกิจกรรมของชุมชนที่จัดเพื่อประโยชน์การศึกษาทั้งทางตรงหรือทางอ้อม
- (๒) ไม่แสดงความเป็นผู้นำในการอนุรักษ์หรือพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาและสิ่งแวดล้อม
- (๓) ไม่ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการอนุรักษ์หรือพัฒนาสิ่งแวดล้อม
- (๔) ปฏิบัติตนเป็นปฏิปักษ์ต่อวัฒนธรรมอันดีงามของชุมชนหรือสังคม

ที่มา/ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยแบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. ๒๕๕๐